

بررسی رابطه‌ی روابط اجتماعی و مشارکت در مدرسه بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف

فرزانه واصفیان^۱، حبیب الله میرشکار^۲

^۱ دکتری برنامه ریزی درسی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد اردستان

^۲ دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی دانشگاه آزاد واحد میمه اصفهان

Eb.mahdieh@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه‌ی روابط اجتماعی و مشارکت در مدرسه بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف در بین دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر زابل انجام شده است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از لحاظ روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری شامل دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر زابل در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ می باشد. حجم نمونه به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و مطابق با جدول کرجسی- مورگان ۳۷۳ نفر انتخاب گردید. روش گردآوری داده‌ها از روش کتابخانه‌ای و میدانی بوده است. در روش میدانی از پرسشنامه‌های محقق ساخته که با توجه به ادبیات پژوهش تنظیم شده، استفاده شده است. برای انجام آماره‌های توصیفی از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ و برای انجام تحلیل استنباطی از نرم افزار SMART PLS استفاده شده است. یافته‌ها نشان داد که روابط اجتماعی بر مشارکت مدرسه تأثیر قوی دارد. مشارکت مدرسه بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر ضعیفی دارد. روابط اجتماعی بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر قوی دارد.

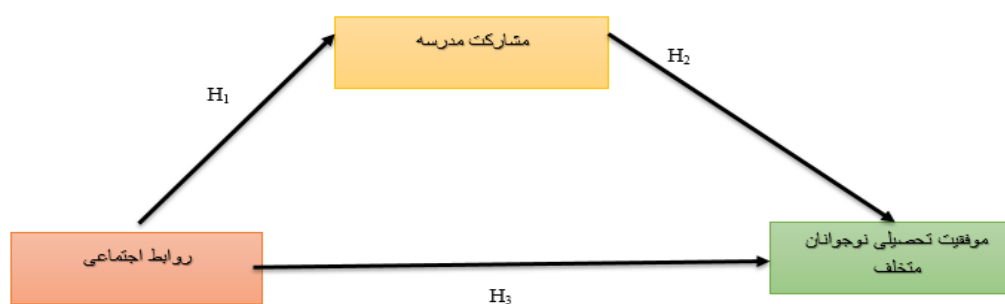
واژگان کلیدی

روابط اجتماعی، مشارکت مدرسه، موفقیت تحصیلی، نوجوانان متخلف

مقدمه

پیشرفت تحصیلی یکی از دغدغه های اصلی نظام های آموزشی است. این که چه عواملی بر پیشرفت تحصیلی فراگیران تاثیر می گذارد. همواره از حیطه های مورد علاقه تعلیم و تربیت و روانشناسی تربیتی بوده است مطمئنا مجموعه ای از عوامل فردی، محیطی یا عوامل شناختی و غیر شناختی بر پیشرفت تحصیلی فراگیران تاثیر می گذارد متغیر پیشرفت تحصیلی متغیری چند بعدی است و از عوامل متعدد و بی شماری تاثیر می پردازد یکی از این عوامل که ممکن است بر چگونگی دستیابی به اهداف آموزشی تاثیر بگذارد، مهارت های ارتباطی می باشد مهارت های ارتباطی به منزله ی آن دسته از مهارت های هستند که افراد در طی آن اطلاعات افکار و احساس های خود را از راه مبادله ی کلامی و غیر کلامی با یکدیگر در میان می گذارند. از اساسی ترین ویژگی های جوامع بشری، روابط اجتماعی است. روابط اجتماعی اساس تکوین، تثبیت و تداوم جامعه را رقم زده و گسترش و تعالی فرهنگ را فراهم می سازد. در فرایند ارتباطات آگاهی ها، نظرات و احساسات میان انسان ها تبادل می شود و پیام انسان ها به یکدیگر منتقل می گردد از این روست که فقدان آن به معنای سکون نسبی در حیات انسانی بوده و عدم انتقال دانسته ها و رکود فرهنگ را به دنبال دارد. ضرورت بسط و گسترش روابط اجتماعی به منظور انتقال فرهنگ از جامعه ای به جامعه دیگر و با هدف تعلق انسان ها به خانواده بشری را موجب گردیده است (عقیلی و همکاران، ۱۳۹۰). عصر اطلاعات و ظهور جامعه شبکه ای، سرآغاز دگرگونی های همه جانبه در ابعاد و عرصه های مختلف حیات امروز بشری است. عنصر اصلی کنشگرهای اجتماعی و هندسه معرفتی شرایط نوین، بر فهم انگارهای متمرکز است که فناوری اطلاعات و ارتباطات در کانون آن قرار دارد. اهمیت کنونی این فناوری ها شاید به همان اندازه ای باشد که منابع انرژی در انقلاب های صنعتی گذشته، از ماشین بخار تا الکتریسیته و سوخته ای فسیلی و حتی انرژی هسته ای داشتند. همانگونه که تولید و توزیع انرژی عامل اصلی و زیربنای جامعه صنعتی محسوب می شود، تولید و توزیع اطلاعات نیز عنصر زیرساختاری جامعه اطلاعاتی است. بر این اساس، با توجه به حضور در عصر اطلاعات آنچه توجه همه شرکتها و سازمانها را به خود جلب کرده است، سرمایه گذاری در فناوری اطلاعات و بهره وری حاصل از آن است. از این رو شرکتها تلاش می کنند تا حتی الامکان از فناوری اطلاعات بهره برداری کنند. امروزه صرفه جویی زیادی در منابع و کاهش هزینه های سازمانها با به کارگیری فناوری اطلاعات صورت می گیرد که این امر باعث افزایش بهره وری سازمانها گردیده است فناوری اطلاعات کلیه فعالیت های تجاری و آموزشی ما را تحت تاثیر قرار می دهد (طالقانی و لنگرودی، ۱۳۹۳) مشارکت در زندگی انسان ها از قدمتی دیرینه برخوردار است و به عنوان یکی از نیازهای اجتماعی انسان، ضامن بقاء حیات فردی و اجتماعی است. مشارکت به عنوان یکی از حقوق اساسی بشر به شمار می آید. این حق در جوامع مختلف در طی تاریخ به شکل های گوناگون ظهور یافته است. اما در قرن گذشته با رشد جمعیت و توسعه شهرنشینی، پیچیدگی روابط اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ضرورت و اهمیت مشارکت بیش از پیش نمایان شده است. به طور کلی می توان گفت که مشارکت اجتماعی حوزه وسیعی از فعالیت ها را دربرمی گیرد مثل: عضویت، همکاری در مدرسه، فعالیت های فردی و جمعی افراد جامعه در انجمن ها و تشکل های دولتی و غیردولتی اعم از انجمن های مذهبی، علمی، اجتماعی، اقتصادی، حرفه ای، شغلی، انجمن های محلی، منطق های و ملی، ستادهای بازتابی و کوتاه مدت و در مواقع بحران، احساس مسئولیت در مقابل هموعان از طریق احترام به حقوق مشروع و قانونی آنان، شرکت و همکاری در برگزاری مراسم و جلسات مختلف خیریه اعم از مجالس، اعیاد ملی، مذهبی و غیره (غفاری، ۱۳۸۰). یکی از مهمترین اجزای جدایی ناپذیر زندگی بشرف ارتباطات است که از ابتدای تاریخ همراه انسان و از همان دیر باز زاهگشای بسیاری از نادانسته ها بوده است. ارتباطات چه در قالب شفاهی، مکتوب، رسانه جمعی و چه به صورت ارتباطات دیجیتال امروزه انقلاب وسیعی در تمامی عرصه ها را موجب شده، باعث شده انسان ها بتوانند با افراد، گروه ها، جوامع و فرهنگ هایی خارج از حوزه خویش تعامل یابند (گرانمایه پور و نعمتی، ۱۳۹۱). مفاهیم روابط اجتماعی، مشارکت مدرسه، موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف روز به روز دارای اهمیت بیشتری برای تمام ارگان ها می باشد ضمنا تا حدودی در پژوهش های قبلی به

بررسی رابطه‌ی بین این مفاهیم پرداخته‌اند، اما در هیچکدام از پژوهش‌های قبلی به طور همزمان و منسجم به بررسی روابط اجتماعی، مشارکت مدرسه، موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف پرداخته نشده است لذا پژوهش حاضر به دنبال آن است که تا حدودی بتواند شکاف موجود در این زمینه را بهبود ببخشد و گامی در این راه بردارد. پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر ارتباطات اجتماعی و مشارکت در مدرسه بر روی موفقیت تحصیلی در نوجوانان متخلف در بین دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر زابل انجام شده است و به دنبال پاسخ به این سؤال است که بین روابط اجتماعی، مشارکت مدرسه، موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف چه رابطه‌ای وجود دارد؟ و آیا ارتباطات اجتماعی و مشارکت در مدرسه بر روی موفقیت تحصیلی در نوجوانان متخلف در بین دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر زابل تاثیر مثبت و معناداری دارد؟

شکل (۱) (مدل مفهومی پژوهش) (هرشبرگر و همکاران^۱ ۲۰۱۸)

مبانی نظری پژوهش

روابط اجتماعی

در تعریف لغوی رابطه آمده است؛ هر نوع وابستگی و ارتباط که میان دو یا چند چیز وجود دارد. همچنین تأثیر و نفوذی که یک چیز در دیگری داشته باشد را رابطه می‌گویند (شعاری نژاد، ۱۳۷۵). در حوزه جامعه‌شناسی، اصطلاح رابطه اجتماعی برای ترسیم شرایطی به کار می‌رود که دو یا چند نفر در رفتاری مشارکت دارند که در چارچوب آن، هر یک از آنان رفتار دیگری را به طرز معناداری به حساب می‌آورد. در نتیجه رفتار مذکور برهمین اساس جهت‌گیری می‌شوند (وهر، ۱۹۹۵). مفهوم رابطه اجتماعی در جامعه‌شناسی ماکس وبر^۲ ۱۹۲۰ از مفاهیم اساسی است. (نیک گهر، ۱۳۶۸) در کتاب "مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی" مفهوم رابطه اجتماعی را شرح داده است. از نظر وبر مهم‌ترین شکل رفتار اجتماعی همان رفتار دوجانبه اجتماعی است که رابطه اجتماعی نامیده می‌شود و به عقیده وی بررسی آن مضمون اصلی جامعه‌شناسی است. صدارتی، (۱۳۷۱) لازم به ذکر است که واژه "Social Communication" به معنی "ارتباط اجتماعی"، که در برخی کتب به رابطه اجتماعی ترجمه شده است، اصطلاحی است کلی که از آن برای بیان تمامی اشکال روابط اجتماعی با مشارکت آگاهانه افراد یا گروه‌ها استفاده می‌شود و وسایل ارتباط اجتماعی، علامات، حرکات، نمادها، سخن و غیره و صور مربوط به زبان و هر بیان معنی‌دار را دربر می‌گیرد (ساروخانی، ۱۳۷۰).

¹ Hershberger et al

² Max Weber

مشارکت مدرسه

مشارکت عنصری پویا، کمیت ناپذیر و تا حدودی غیر قابل پیشبینی و دگرگون کننده شرایط است. افراد از طریق برقراری روابط با یکدیگر و حفظ آن در طول زمان، قادر به همکاری با یکدیگر می‌شوند تا به انجام اموری بپردازند که یا به تنهایی قادر به اجرای آن نیستند و یا اجرای آن با دشواری‌های زیادی همراه است. مشارکت همگانی دانش آموزان در امور اجتماعی مدرسه و تصمیم‌گیریها با درگیر ساختن خود در امور مدرسه خویش، در آن‌ها احساس مسئولیت و تعلق به مدرسه و جامعه را تقویت و نوعی وحدت و انسجام اجتماعی را جایگزین تفرقه می‌کند (مظفری، ۱۳۹۵). به نظر میدگلی مشارکت اجتماعی که مشارکت در مدرسه نوعی از آن است ایده ای کاملاً ایدئولوژیکی است که بازتاب اعتقادات ناشی از نظریه‌های اجتماعی و سیاسی در خصوص این که جوامع چگونه باید سازماندهی شوند است. منطق آن مبتنی بر واکنش در برابر تمرکزگرایی، دیوانسالاری، انعطاف ناپذیری و در دسترس نبودن دولت است و با این اعتقاد مورد حمایت واقع شده که قدرت دولت به گونه‌ای بسط و گسترده‌ای فزاینده ای پیدا کرده که با کنترل بر امور جوامع، حقوق و آزادی‌های مردم عادی را تقلیل داده است. (میدگلی^۱، ۱۹۸۶). دانش آموزان در مدرسه عناصری زنده و پویا هستند و در تحقق یافتن اهداف آموزش و پرورش نقش دارند. مشارکت دانش آموزان دوره متوسطه در امور مدرسه با توجه به ویژگی‌ها و خصایص شخصیتی نوجوانان در این دوره سنی اهمیت دارد. در این مرحله، از رشد فکری، استفاده از دانش آموزان در امور مدرسه در افزایش اعتماد به نفس، رضای غرور جوانی و سایر ویژگی‌های شخصیتی آنان تاثیر می‌گذارد. برای جلب مشارکت دانش آموزان در امور مختلف مدرسه، مسئولان مدارس باید به حساسیت رفتاری آنان توجه کنند. مشارکت دانش آموزان در امور مدرسه بر افزایش اعتماد به نفس، دوری از خود محوری، گرایش به جمع و افزای فعالیت و پویایی ذهنی آنان تأثیر می‌گذارد، بنابراین مدرسه به نهادی تبدیل می‌شود که در فرایند اجتماعی شدن نوجوانان سهم عمده ای دارد.

موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف

موفقیت تحصیلی یکی از موضوع‌های اصلی و مهم در حیطه آموزش و پرورش است و شناسایی عوامل تاثیر گذار بر آن بسیار ضروری و راهگشاست چرا که با شناسایی عوامل مرتبط با این سازه، می‌توان به بهسازی پیشرفت دانش آموزان و در نتیجه به بهبود نظام آموزشی کمک کرد. در واقع آنچه در کنار تلاش‌های آموزشی و پرورشی معلمان، ضروری و سودمند است؛ پرداختن به راهکارهایی است که رسیدن به موفقیت و پیشرفت تحصیلی را تسهیل می‌نماید گام نخست برای ارائه راهکارهای مطلوب در این زمینه، شناسایی متغیرهای است که در ارتباط با موفقیت تحصیلی هستند، زیرا با شناسایی این متغیرها و ایجاد تغییر در آن‌ها می‌توان گام‌های بعدی را محکمتر و اصولی تر برداشت. یکی از این متغیرهای تاثیر گذار، انگیزش پیشرفت است. و اگر ما بتوانیم ایت انگیزه موفقیت را چه از طریق مشارکت دانش آموز متخلف و یا ایجاد روابط پایدار با وی زنده کنیم قطعاً شاهد پیشرفت‌های چشمگیر تحصیلی در آن‌ها خواهیم بود. موفقیت تحصیلی دانش آموزان، یکی از شاخص‌های مهم در ارزیابی نظام آموزش و پرورش است و تمام کوشش‌ها و کوشش‌های این نظام، در واقع برای پوشاندن جامعه عمل به این امر است. به عبارتی، جامعه و به طور ویژه آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت فرد، رشد و تکامل موفقیت آمیز وی و جایگاه او در جامعه، علاقمند و نگران است و انتظار دارد فرد در جواب گوناگون اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و توانایی و نیز ابعاد شخصیتی، عاطفی و رفتاری آن چنان که باید، پیشرفت و تعالی یابد (محمدی و همکاران، ۲۰۱۴). عوامل موثر بر موفقیت تحصیلی چند بعدی است که تقریباً به رشد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، شناختی و عاطفی دانش آموزان بستگی دارد. بسیاری از محققان بر تأثیر توانایی‌های ذهنی و شناختی بر پیشرفت تحصیلی تأکید دارند اما باید

¹Midgely

دانست تنها توانایی های ذهنی عامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی نمی باشد، بلکه عوامل دیگری تاثیر دارند (کاظمی و همکاران، ۲۰۱۴).

نوجوانان متخلف

برای تجسم مفهوم نوجوانی، اتومبیلی را که در جاده‌ای آسفالتی و عریض، با سرعت در حال حرکت است در نظر بگیرید. راننده پس از طی مسافتی بدون علائم هشدار دهنده کافی، ناگهان در مقابل خود جاده‌ای خاکی و پر دست‌انداز مشاهده می‌کند، بلافاصله سرعت خود را کم کرده و با احتیاط کامل از کنار موانع و دست‌اندازها عبور می‌کند. سلامت راننده در گرو مشاهده دقیق موانع، تنظیم سرعت، صبر و خویشتن‌داری وی است وگرنه امکان هرگونه تصادم، اصطکاک و آسیب‌دیدگی به شدت وجود دارد. اگر در مثال فوق، جاده زندگی جایگزین شود؛ دوره نوجوانی همان بخش خاکی و پردردسر مسیر حرکت اتومبیل است. طبیعی است آن‌هایی موفق می‌شوند دست در دست نوجوانان این مسیر را به سلامت و با امید به آینده‌ای روشن طی نمایند که ضمن شناخت کامل مسیر، شکیبایی و تفاهم پیشه سازند. تخلف، اقدام به عملی است که بر خلاف موازین، مقررات و قوانین جامعه بوده است و انجام آن موجب پیگرد قانونی شود و کسانی که مرتکب چنین اعمالی گردند را مجرم و بزهکار و یا متخلف می‌گویند. هربرت بلومر^۱ عقیده دارد هر عملی که انسان آگاهانه و بنابر اختیار و اراده انجام دهد و به عبارتی بتواند آن را به میل انجام دهد و در ضمن با قوانین یک سازمان اجتماعی مخالفت داشته باشد تخلف تلقی می‌شود. حال اگر تخلف در محدوده سن کودکی تا نوجوانی رخ دهد، بزهکاری یا تخلف می‌نامند شومیکر رفتار انحرافی جوانانی که به سن قانونی نرسیده اند را بزهکاری یا تخلف می‌نامد و جوانان مرتکب این رفتارها را بزهکار یا نوجوان متخلف می‌خواند(عبادی، ۱۳۹۳).

پیشینه تحقیقات داخلی و خارجی پژوهش

افشانی و جنتی فر (۱۳۹۵) در طی پژوهشی به مقایسه میزان مشارکت اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در بین دانش‌آموزان دبیرستان‌های دولتی و غیرانتفاعی شهر یزد پرداختند که نتایج زیر حاصل شد: مشارکت را نوعی کنش هدفمند در فرآیند تعاملی بین کنشگر و محیط اجتماعی برای نیل به اهداف معین و از پیش تعیین شده، تعریف کرده‌اند. پژوهش حاضر به مقایسه میزان مشارکت اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در بین دانش‌آموزان دبیرستان‌های دولتی و غیرانتفاعی شهر یزد پرداخته است. تحقیق از نوع پیمایشی است و داده‌ها با ابزار پرسشنامه و با استفاده از ترکیبی از شیوه نمونه‌گیری طبقه‌ای و خوشه‌ای و از میان ۶۴۲ دانش‌آموز در مدارس دولتی و غیرانتفاعی شهر یزد گردآوری شده است. یافته‌های تحقیق نشان داد بین مشارکت اجتماعی دانش‌آموزان مدارس دولتی و مدارس غیرانتفاعی تفاوت معناداری وجود دارد؛ بدین معنا که مشارکت دانش‌آموزان مدارس دولتی بیش از دانش‌آموزان مدارس غیرانتفاعی است. همچنین بین متغیرهای میزان استفاده از وسائل ارتباط جمعی، میزان اعتماد اجتماعی، میزان دینداری و میزان انسجام هنجاری با میزان مشارکت اجتماعی دانش‌آموزان رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد. همچنین بین متغیرهای پایگاه اجتماعی-اقتصادی و میزان بیگانگی اجتماعی با مشارکت اجتماعی نیز رابطه معنادار و معکوسی وجود دارد. بین متغیرهای جنس و تقدیرگرایی با مشارکت اجتماعی رابطه معنی‌داری مشاهده نشد. با استفاده از واریانس خطی ترکیب متغیرهای مستقل، در مجموع بیش از ۴۱ درصد از تغییرات میزان مشارکت اجتماعی دانش‌آموزان تبیین گردید.

¹ Herbert Blumer

باقر پور و شهسواری (۱۳۹۴) در طی پژوهشی به بررسی بررسی رابطه مشارکت اجتماعی دانش آموزان و جو سازمانی مدرسه با ویژگی های کارآفرینی در دانش آموزان سال سوم دبیرستان پرداختند که نتایج زیر حاصل شده‌اند از این پژوهش، بررسی تاثیر مشارکت اجتماعی دانش آموزان و جو سازمانی مدرسه با ویژگی های کارآفرینی در دانش آموزان سال سوم دبیرستان ناحیه ۴ اهواز است. روش پژوهش با توجه به ماهیت آن، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش آموزان سال سوم دبیرستان شهر اهواز و معلمان آنان و مدیران مدارس میباشند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش تصادفی چند مرحله ای است. برای گردآوری داده ها از پرسشنامه های استاندارد استفاده شد؛ برای اندازه‌گیری جوسازمانی از پرسشنامه OCDQ با مقیاس اندازه‌گیری لیکرت، از پرسشنامه محقق ساخته برای سنجش مشارکت اجتماعی دانش آموزان و جهت ارزیابی گرایش به کارآفرینی دانش آموزان از پرسشنامه استاندارد شده ویژگی های شخصیتی کارآفرینان ایرانی کرونایچ استفاده شده است. برای تعیین پایایی پرسشنامه ها از آلفای کرونباخ استفاده شد ضریب آلفا برای جو سازمانی و مشارکت اجتماعی دانش آموزان و ویژگی های کارآفرینی به ترتیب ۸۸/۰ و ۹۱/۰ و ۹۲/۰ بدست آمده است. برای تجزیه و تحلیل داده از نرم افزار SPSS و از آمار استنباطی همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده شده و نتایج نشان داده است: بین مشارکت اجتماعی دانش آموزان با ویژگیهای کارآفرینی همبستگی متوسط و معناداری وجود دارد و بین جو مدرسه با ویژگیهای کارآفرینی در دانش آموزان نیز همبستگی متوسط و معناداری وجود دارد. همچنین یافته های رگرسیون حاکی از پیش بینی معنادار مشارکت اجتماعی دانش آموزان و جو سازمانی مدرسه با ویژگیهای کارآفرینی دانش آموزان دارد

عقیلی و همکاران (۱۳۹۰) در طی پژوهشی به بررسی میزان بهره‌مندی دانشجویان کارشناسی رشته روابط اجتماعی شهر تهران از برنامه های شبکه‌های رادیویی ایران پرداختند که نتایج زیر حاصل شد هدف از انجام تحقیق حاضر شناخت میزان بهره مندی دانشجویان رشته روابط اجتماعی شهر تهران از شبکه های رادیویی ایران است. برای انجام این تحقیق در مراحل اولیه منابع موجود در رابطه با موضوع مطالعه و بررسی شده است، مهمترین نظریه هایی که در این تحقیق آمده است نظریه های مخاطب شناسی است. چارچوب نظری تحقیق شامل نظریه استفاده و خشنودی و نظریه کارکرد رسانه می شود. میزان بهره مندی از شبکه های رادیویی متغیر وابسته و میزان اوقات فراغت، زمان استفاده، مکان استفاده و میزان رضایت از شبکه های رادیویی مهمترین متغیرهای مستقل تحقیقند. روش تحقیق پیمایش و تکنیک جمع آوری داده‌ها پرسشنامه است. جامعه آماری در این تحقیق شامل ۱۲۹۴ دانشجوی کارشناسی رشته روابط اجتماعی دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی و شرق است، حجم نمونه نیز با توجه به فرمول کوکران ۲۰۴ به دست آمده است و نمونه گیری به روش احتمالی طبقه بندی شده صورت گرفته است. در آخر داده های به دست آمده از طریق نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شده اند. مهمترین نتایج تحقیق نشان می دهد که- : بین دو متغیر میزان استفاده از رادیو و میزان رضایت از برنامه های آن همبستگی وجود دارد. با بالا رفتن میزان استفاده از رادیو، میزان رضایت از برنامه های رادیو نیز بیشتر می شود و برعکس- . بین میزان استفاده از رادیو و میزان اوقات فراغت همبستگی معناداری وجود ندارد- . بین دو متغیر انواع استفاده از برنامه های رادیویی و میزان استفاده از رادیو تفاوت معناداری وجود ندارد- . بین دو متغیر جنسیت و انواع استفاده از برنامه های رادیویی تفاوت معناداری وجود دارد- . میان دو متغیر مکان گوش دادن به رادیو و میزان استفاده از شبکه های رادیویی تفاوت معناداری وجود ندارد . میان دو متغیر زمان گوش دادن به رادیو و میزان استفاده از شبکه های رادیویی تفاوت معناداری وجود دارد.

هرشبرگر و همکاران^۱ (۲۰۱۸) در طی پژوهشی به بررسی تأثیر روابط اجتماعی و مشارکت مدرسه در موفقیت تحصیلی در نوجوانان متخلف پرداختند که نتایج زیر حاصل شد. نوجوانان مبتلا به بدرفتاری با بسیاری از چالش‌های پیشرفت و آموزش

¹ Hershberger et al

در مقایسه با همسالان غیرمتخصص خود مواجه هستند. تحقیقات نشان می دهد اهمیت روابط اجتماعی در پیشرفت تحصیلی در بین جوانان غیرمتعارف و تأثیر روابط والدین و همسالان برای موفقیت تحصیلی در جوانان متخلف، از جمله مزایای بالقوه مشارکت مدرسه، نشان می دهد. داده های این مطالعه از اولین موج دوم بررسی ملی کودکان و نوجوانان (NSCAW II)، نمونه ای از ملیت نماینده کودکان درگیر در خدمات محافظت از کودکان در ایالات متحده است. این مطالعه نشان می دهد که ادراکات نوجوانان سوء رفتار با کیفیت ارتباط با والدین و همسالان، پیش بینی موفقیت تحصیلی را به طور قابل توجهی پیش بینی می کند. علاوه بر این، نتایج نشان می دهد که تأثیر مداخله از مشارکت مدرسه بین متغیرهای والدین و همسالان و برخی نتایج حاصل از موفقیت تحصیلی است.

روبست و همکاران^۱ (۲۰۱۲) در پژوهشی به بررسی تأثیر مشارکت دانش آموزان و تأثیر آن روی موفقیت تحصیلی پرداختند که نتایج زیر حاصل شد آن ها دریافتند که ۶۳ درصد دانش آموزان با اظهار نظر در کلاس و ۵۸ درصد در سازماندهی و انتظامات مدرسه مشارکت خود را بروز می دهند. دانش آموزان با سنین کمتر مشارکت بیشتری دارند، علاوه بر آن، مشارکت با موفقیت تحصیلی، سلامتی، احساس رضایت از زندگی و نشاط دانش آموزان ارتباط دارد.

اهداف پژوهش

- ۱- بررسی روابط اجتماعی و مشارکت مدرسه
- ۲- بررسی مشارکت مدرسه و موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف
- ۳- بررسی روابط اجتماعی و موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف

فرضیه های پژوهش

- ۱- روابط اجتماعی بر مشارکت مدرسه تأثیر مثبت و معناداری دارد.
- ۲- مشارکت مدرسه بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر مثبت و معناداری دارد.
- ۳- روابط اجتماعی بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر مثبت و معناداری دارد.

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از حیث روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی است. پژوهش های کاربردی با استفاده از زمینه و بستر شناختی و معلوماتی که از راه پژوهش های بنیادی فراهم شده، برای رفع نیازمندی های بشر و بهبود و بهینه سازی ابزارها، روش ها، اشیاء، و الگوها در جهت توسعه، رفاه و آسایش و ارتقاء زندگی انسانی به کار می روند. جامعه آماری شامل دانش آموزان دبیرستان های شهر زابل در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ به تعداد ۱۰۰۰۰ نفر می باشد. حجم نمونه مطابق جدول کرجسی - مورگان ۳۷۳ نفر انتخاب گردید. روش نمونه گیری این پژوهش تصادفی ساده می باشد که تعدادی دانش آموز بین دبیرستان ها انتخاب شده و پرسشنامه پژوهش، بین دانش آموزان به روش کاملاً تصادفی توزیع گردید. که پس از پاسخگویی نتایج مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

¹ Roiste & et al

ابزار پژوهش

برای گردآوری داده‌ها در این پژوهش از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شد. در روش کتابخانه‌ای از پایا نامه ها ، کتاب ها، مقاله های پژوهشی و پایگاه های اطلاعاتی معتبر علمی استفاده شد. در روش میدانی از پرسشنامه‌ای محقق ساخت که در مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت^۱ تنظیم شده، استفاده شده است. این مقیاس شامل پنج گزینه از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم می‌باشد. تعداد سوالات هر متغیر، منابع استخراجی و ضریب پایایی که از طریق ضریب آلفای کرونباخ به دست می‌آید در جدول (۱) قابل مشاهده است. با توجه به جدول و ستون مربوط به ضرایب آلفای متغیرها ملاحظه می‌شود که تمام متغیرهای مورد بررسی دارای آلفای ۰/۷۰ بوده‌اند. هر قدر درصد به دست آمده به ۱۰۰ درصد نزدیک باشد، بیان‌گر قابلیت اعتماد بیشتر پرسشنامه است. قابل ذکر است که ضریب آلفای کمتر از ۶۰ درصد معمولاً ضعیف تلقی می‌شود، دامنه‌ی ۷۰٪ قابل قبول و بیش از ۸۰٪ خوب تلقی می‌گردد، البته هرچه قدر ضریب اعتماد به یک نزدیک باشد، بهتر است. با توجه به جدول و ستون مربوط به ضرایب آلفا ملاحظه می‌شود که تمام متغیرهای مورد بررسی دارای آلفای مورد قبول بوده و ضریب اعتماد قابل قبولی دارند و هم چنین ضریب آلفای کرونباخ کلی پرسشنامه مقدار ۰,۹۰۱ است که نشان دهنده‌ی این می‌باشد که پرسشنامه‌ی تحقیق از اعتبار بالایی برخوردار است.

جدول (۱) ساختار و جزئیات و ضریب پایایی مربوط به پرسشنامه

متغیر مورد بررسی	شماره سؤالات	تعداد سؤالات	ضریب پایایی ترکیبی (CR)؛ CR > 0.7	ضریب آلفای کرونباخ	منبع
روابط اجتماعی	۱۰-۱	۱۰	0.971203	0.966952	پرسشنامه محقق ساخت
مشارکت مدرسه	۱۴ تا ۱۱	۴	0.944068	0.921010	پرسشنامه محقق ساخت
موفقیت تحصیلی	۱۵ تا ۱۹	۵	0.938146	0.917443	پرسشنامه محقق ساخت
مجموع کل سؤالات پرسشنامه	--	۱۹		****	**

یافته های پژوهش

آماره توصیفی متغیرهای پژوهش

بر اساس جدول شماره (۲) که در جدول (۲) به صورت جمع بندی شده آمده است:

¹ Likert

بر اساس جدول شماره (۲)، ۸۰,۸٪ پسر و ۱۹,۳٪ دختر بوده‌اند. براساس جدول شماره (۲) ۸,۲٪ (۴۰ نفر) تا ۱۴ سال، ۶۵,۴٪ (۲۳۸ نفر) تا ۱۶ سال، ۲۳,۴٪ (۹۵ نفر) تا ۱۷ سال داشتند، براساس جدول شماره (۲)، ۵,۸٪ (۳۱ نفر) پایه دهم، ۱۶,۸٪ (۷۴ نفر) پایه یازدهم، ۶۵,۴٪ (۲۶۸ نفر) پایه دوازدهم بودند. براساس جدول شماره (۲)،

جدول (۲) مشخصات جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان

جنسیت	ابعاد	فراوانی	درصد	ابعاد	فراوانی	درصد
تفصیلات	دختر	۲۹۸	۸۰/۸	۱۵-۱۴	۴۰	۸/۲٪
	پسر	۸۶	۱۹/۳	۱۷-۱۶	۲۳۸	۶۵/۴٪
	پایه دهم	۳۱		۱۹-۱۸	۹۵	۲۳/۴٪
	پایه یازدهم	۷۴		*****		
	پایه دوازدهم	۲۳۸		*****		

توصیف کمی متغیرهای پژوهش براساس اهداف تحقیق

در جدول شماره (۳) شاخص‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش محاسبه شده است. شاخص میانگین اهمیت متغیرها را نظر پاسخ‌دهندگان نشان می‌دهد و شاخص انحراف استاندارد پراکندگی پاسخ‌ها را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه بالاترین عدد برای میانگین متغیرهای مستقل و وابسته عدد ۵ است (طیف ۵ تایی: کاملاً مخالفم، مخالفم، نسبتاً مخالفم، موافقم، کاملاً موافقم) بازه (۲/۳۳-۱) نشان‌دهنده نمره کم آزمودنی‌ها، بازه (۲/۳۴-۳/۶۶) نشان‌دهنده نمره متوسط و بازه (۳/۶۷-۵) نشان‌دهنده نمره زیاد آزمودنی‌ها می‌باشد.

جدول شماره (۳) شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

نام شاخص	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
روابط اجتماعی	۳۷۳	۲,۶۷	۱,۲۵
مشارکت مدرسه	۳۷۳	۲,۵۸	۱,۰۷۱
موفقیت تحصیلی	۳۷۳	۲,۶۱	۱,۱۰

آماره استنباطی پژوهش

بررسی نرمال بودن متغیرها (آزمون کلموگروف-اسمیرنوف)

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها و انتخاب نوع آزمون‌های مربوطه، ابتدا باید به بررسی وضعیت نرمال بودن متغیرها پردازیم. چراکه اگر متغیرها نرمال باشند، مجاز خواهیم بود هم از آزمون‌های پارامتریک و هم از آزمون‌های نا پارامتریک استفاده نماییم. اما چنانچه متغیرها نرمال نباشند، تنها مجاز خواهیم بود از آزمون‌های نا پارامتریک استفاده نماییم. آزمونی که جهت بررسی نرمال بودن متغیرها استفاده می‌شود، آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف می‌باشد. از این آزمون زمانی استفاده می‌شود که بخواهیم ببینیم داده‌های متغیر موردنظر نرمال هستند یا خیر؛ لذا متغیرهای پژوهش را از نظر نرمال بودن با کمک آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف بررسی می‌کنیم. براساس این آزمون دو فرض موجود است:

فرض صفر: متغیر مربوطه دارای توزیع نرمال است.

فرض یک: متغیر مربوطه دارای توزیع نرمال نیست.

جدول (۴) نتایج بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش (آزمون کلموگروف-اسمیرنوف)

نام شاخص	پارامترهای نرمال		آماره کلموگروف-اسمیرنوف	سطح معناداری	وضعیت
	میانگین	انحراف معیار			
روابط اجتماعی	۲۴,۰۵۰	۸,۵۹	۳,۶۱۷	۰,۰۰۰	نرمال نیست
مشارکت مدرسه	۱۰,۳۴	۴,۰۴۸	۲,۸۵۲	۰,۰۰۰	نرمال نیست
موفقیت تحصیلی	۳۴	۱۳,۹۴	۴,۲۴۰	۰,۰۰۰	نرمال نیست

همان‌گونه که یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد مقدار سطح معناداری آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف برای متغیرهای پژوهش کمتر از ۰/۰۵ است. بنابراین فرض صفر رد می‌شود یا به عبارت دیگر توزیع متغیرها نرمال نمی‌باشد.

روایی همگرا و واگرا

علاوه بر اینکه روایی پرسشنامه به صورت محتوایی موردبررسی قرار می‌گیرد با استفاده از مدل معادلات ساختاری PLS، به صورت روایی همگرا و واگرا نیز موردبررسی قرار گرفته است.

روایی همگرا به این اصل برمی‌گردد که شاخص‌های هر سازه با یکدیگر همبستگی میانه‌ای داشته باشند. طبق نظر مگنر و همکاران (۱۹۹۶: ۴۱-۵۰)، معیار همگرا بودن روایی این است که میانگین واریانس‌های استخراجی (AVE) بیشتر از ۰/۴ باشد. شاخص AVE نشان می‌دهد که چه درصدی از واریانس سازه مورد مطالعه تحت تأثیر نشانگرهای آن سازه بوده است. از شاخص AVE برای سنجش روایی سازه استفاده می‌شود و از آن تحت عنوان روایی همگرا نیز یاد می‌شود. محققان مقدار ۰/۴ به بالا را برای مناسب بودن این شاخص تعیین نموده‌اند (Fornell and Larcker, 1981). بنابراین، با توجه به شاخص میانگین واریانس

استخراج شده (AVE) مقادیر بالاتر از ۰/۵ نشان‌دهنده روایی مناسب سازه موردبررسی است. علاوه بر این، در این قسمت از شاخص آلفای کرونباخ (α) نیز برای بررسی پایایی سازه‌ها استفاده شد.

$$AVE = \frac{\sum \lambda^2}{\sum \lambda^2 + \sum \delta} \quad \text{رابطه (۱)}$$

جدول (۵) روایی همگرا

متغیرهای تحقیق	میانگین واریانس استخراجی (AVE)
روابط اجتماعی	0.871468
مشارکت مدرسه	0.808429
موفقیت تحصیلی	0.852180

همان‌طور که مشاهده می‌شود مدل از لحاظ هر سه معیار فوق‌الذکر در سطح بسیار خوبی قرار دارد. روایی واگرا سومین معیار بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری است. روایی واگرا از طریق مقایسه جذر AVE با همبستگی بین متغیرهای مکنون سنجیده شده و برای هر کدام از سازه‌های انعکاسی، جذر AVE باید بیشتر از همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها در مدل باشد (توتل و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۷۷-۱۹۵).

جدول ۴-۱۱ به بررسی رابطه خطی بین متغیرها می‌پردازد. رابطه بین دو یا چند متغیر را همبستگی گویند. همچنین اگر افزایش یا کاهش یکی از متغیرها باعث افزایش یا کاهش دیگری شود، همبستگی را مثبت (مستقیم) گفته و اگر افزایش یکی باعث کاهش دیگری و بالعکس شود همبستگی را همبستگی منفی (غیرمستقیم) نامند. لازم به یادآوری است که ضریب همبستگی شاخصی آماری برای نشان دادن شدت و حدود همبستگی می‌باشد. با توجه به اینکه داده‌های حاصل از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها از نوع داده‌های رتبه‌ای است، اما متغیرهای ناشی از آن‌ها که از میانگین داده‌های رتبه‌ای به دست می‌آید ماهیت کمی پیدا می‌کند از همبستگی پیرسون استفاده می‌شود. ضریب همبستگی پیرسون، مشهورترین ضریب همبستگی است و به گونه‌ای تعریف شده است که مقادیر بین -۱ و +۱ را می‌گیرد. هر چه قدر مطلق این ضریب بزرگ‌تر باشد، شدت رابطه بیشتر است و علامت آن نیز جهت رابطه را نشان می‌دهد. ضریب مثبت نشان‌دهنده رابطه مستقیم بین دو متغیر و ضریب منفی نشان‌دهنده رابطه عکس بین دو متغیر می‌باشد. روی قطر اصلی این ماتریس ریشه دوم میانگین واریانس تبیین شده (AVE) را نشان می‌دهد. لازمه تایید روایی منفک بیشتر بودن مقدار ریشه دوم میانگین واریانس تبیین شده (AVE) از تمامی ضرایب همبستگی متغیر مربوط با باقی متغیرها است. به عنوان مثال ریشه دوم میانگین واریانس تبیین شده برای متغیر محدودیت‌های مقصد (۰/۸۸/۸) شده است که از مقدار همبستگی این متغیر با سایر متغیرها بیشتر است. همان‌طور که در جدول مشخص است، مقدار ریشه دوم شاخص میانگین واریانس تبیین شده، برای تمامی متغیرها، از همبستگی آن متغیر با سایر متغیرها می‌باشد پایین قطر اصلی ضرایب همبستگی پیرسون نشان داده شده‌اند. تمامی ضرایب در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ معنادار شده‌اند.

بررسی روایی واگرا از طریق مقایسه میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌هایش در مقابل همبستگی آن شاخص‌ها با سایر سازه‌ها (روش فورنل و لارکر) که نتایج آن در جدول ۴-۱۲ آمده است نشان از تایید روایی واگرا به روش دوم دارد. قطر اصلی این ماتریس حاوی جذر مقادیر AVE سازه‌های تحقیق می‌باشد. اگر میزان جذر مقادیر AVE هر سازه از میزان همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها بیشتر باشد از نظر فورنل و لارکر دارای روایی واگرا خواهد بود.

جدول ۴-۱۲- ماتریس همبستگی و بررسی روایی واگرا به روش فورنل و لارکر (۱۹۸۱)

	روابط اجتماعی	مشارکت مدرسه	موفقیت تحصیلی
روابط اجتماعی	0.932		
مشارکت مدرسه	0.859698	0.8944	
موفقیت تحصیلی	0.869846	0.798437	0.9219

این امر در مورد تمام سازه‌های پژوهش صدق می‌کند و نشان از تایید روایی واگرا دارد. براساس مطالب عنوان شده و نتایج حاصل از خروجی نرم‌افزار SMART PLS در جداول فوق نشان‌دهنده این است که مدل‌های اندازه‌گیری از روایی (همگرا و واگرا) و پایایی (بار عاملی، ضریب پایایی ترکیبی و ضریب آلفای کرونباخ) مناسب برخوردار می‌باشد.

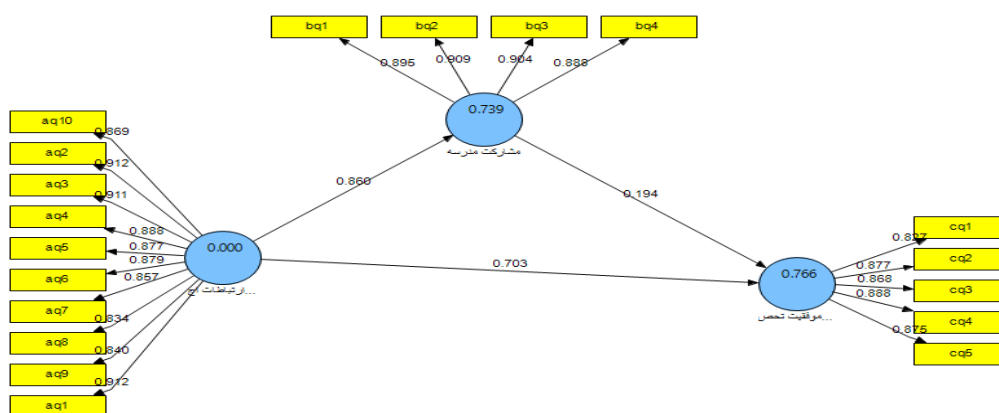
برازش مدل ساختاری

پس از بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری نوبت به برازش مدل ساختاری پژوهش می‌رسد. بخش مدل ساختاری برخلاف مدل اندازه‌گیری، به سوالات (متغیرهای آشکار) کاری ندارد و تنها متغیرهای پنهان و روابط میان آن‌ها بررسی می‌شوند

معیار R²

دومین معیار برای بررسی برازش مدل ساختاری در یک پژوهش ضرایب R² مربوط به متغیرهای پنهان درون‌زای (وابسته‌ی) مدل است. R² معیاری است که نشان از تأثیر متغیرهای برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا دارد و سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R² در نظر گرفته می‌شود و در صورتی که در یک مدل، یک سازه‌ی درون‌زا توسط تنها یک یا دو سازه‌ی برون‌زا تحت تأثیر قرار گیرد، مقدار R² از ۰/۳۳ به بالا نشان از قوت رابطه‌ی بین آن سازه و سازه‌ی درون‌زاست (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲).

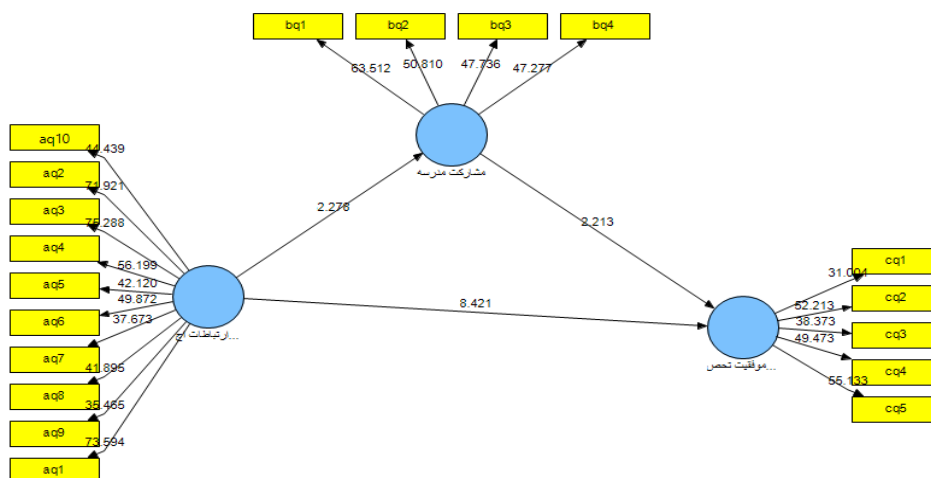
معیار مذکور درون دوایر مربوط به مدل ساختاری پژوهش نشان داده می‌شوند و برای مدل ساختاری این پژوهش با توجه به اینکه سه متغیر مکنون درون‌زا موجود می‌باشد طبیعی است که عدد درون یک دایره دیگر برابر صفر می‌باشد. در این پژوهش این معیار بالاتر از ۰/۶۷ (ملاک مقادیر قوی) می‌باشند، لذا مدل ساختاری از منظر این معیار نیز دارای برازش مناسبی می‌باشد.

شکل (۲) مدل در حالت ضرایب استاندارد شده بار عاملی

ضرایب معناداری

برای بررسی برازش مدل ساختاری پژوهش از چندین معیار استفاده می‌شود که اولین و اساسی‌ترین معیار ضرایب معناداری یا همان مقادیر T -value است (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). برازش مدل ساختاری با استفاده از ضرایب T به این صورت است که این ضرایب باید از $1/96$ بیشتر باشد تا بتوان در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار بودن آن‌ها را تایید نمود.

شکل (۳) مدل در حالت اعداد معناداری

نتیجه فرضیه اول: روابط اجتماعی بر مشارکت مدرسه تاثیر مثبت و معناداری دارد.

با توجه به آماره t برابر با ۲,۲۷۶ که بیشتر از ۱,۹۶ است، نتیجه می‌گیریم روابط اجتماعی بر مشارکت مدرسه در سطح اطمینان ۹۵ درصد تاثیر معناداری دارد. با توجه به اینکه میزان ضریب استاندارد ۰,۸۶۰ است بنابراین روابط اجتماعی بر مشارکت مدرسه تاثیر قوی دارد.

نتیجه فرضیه دوم: مشارکت مدرسه بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر مثبت و معناداری دارد.

با توجه به آماره تی برابر با ۲,۲۱۳ که بیشتر از ۱,۹۶ است، نتیجه می‌گیریم مشارکت مدرسه بر موفقیت تحصیلی نوجوانان در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر معناداری دارد. با توجه به اینکه میزان ضریب استاندارد ۰,۱۹۴ است بنابراین مشارکت مدرسه بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر ضعیفی دارد

نتیجه فرضیه سوم: روابط اجتماعی بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر مثبت و معناداری دارد.

با توجه به آماره تی برابر با ۸,۴۲۱ که بیشتر از ۱,۹۶ است، نتیجه می‌گیریم روابط اجتماعی بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر معناداری دارد. با توجه به اینکه میزان ضریب استاندارد ۰,۷۰۳ است بنابراین روابط اجتماعی بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر قوی دارد

آزمون سوالات پژوهش

هریک از سوالات پژوهش به صورت جداگانه مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن به صورت جمع بندی شده در جدول زیر آمده است:

جدول (۴) نتایج حاصل از آزمون سوالات

فرضیه	ضریب مسیر	آماره تی	نتیجه آزمون	سوالات پژوهش
روابط اجتماعی ← مشارکت مدرسه	۰,۸۶۰	۲,۲۷۶	تایید فرضیه	آیا روابط اجتماعی بر مشارکت مدرسه تأثیر مثبت و معناداری دارد؟
مشارکت مدرسه ← موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف	۰,۱۹۴	۲,۲۱۳	تایید فرضیه	آیا مشارکت مدرسه بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر مثبت و معناداری دارد؟
روابط اجتماعی ← موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف	۰,۷۰۳	۸,۴۲۱	تایید فرضیه	آیا روابط اجتماعی بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر مثبت و معناداری دارد؟

بحث و نتیجه‌گیری

* با توجه به آماره تی برابر با ۲,۲۷۶ که بیشتر از ۱,۹۶ است، نتیجه می‌گیریم روابط اجتماعی بر مشارکت مدرسه در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر معناداری دارد. با توجه به اینکه میزان ضریب استاندارد ۰,۸۶۰ است بنابراین روابط اجتماعی بر مشارکت مدرسه تأثیر قوی دارد. باقر پور و شهسوری (۱۳۹۴) در طی پژوهشی به بررسی بررسی رابطه مشارکت اجتماعی دانش آموزان و جو سازمانی مدرسه با ویژگی‌های کارآفرینی در دانش آموزان سال سوم دبیرستان پرداختند که نتایج زیر حاصل شده‌اند از این پژوهش، بررسی تأثیر مشارکت اجتماعی دانش آموزان و جو سازمانی مدرسه با ویژگی‌های کارآفرینی در دانش آموزان سال سوم دبیرستان ناحیه ۴ اهواز است. روش پژوهش با توجه به ماهیت آن، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانش آموزان سال سوم دبیرستان شهر اهواز و معلمان آنان و مدیران مدارس

میباشند. روش نمونهگیری در این پژوهش تصادفی چند مرحله ای است. برای گردآوری داده ها از پرسشنامه های استاندارد استفاده شد؛ برای اندازهگیری جوسازمانی از پرسشنامه OCDQ با مقیاس اندازهگیری لیکرت، از پرسشنامه محقق ساخته برای سنجش مشارکت اجتماعی دانش آموزان و جهت ارزیابی گرایش به کارآفرینی دانش آموزان از پرسشنامه استاندارد شده ویژگی های شخصیتی کارآفرینان ایرانی گردنایچ استفاده شده است. برای تعیین پایایی پرسشنامه ها از آلفای کراباخ استفاده شد ضریب آلفا برای جو سازمانی و مشارکت اجتماعی دانش آموزان و ویژگی های کارآفرینی به ترتیب ۸۸/۰ و ۹۱/۰ و ۹۲/۰ بدست آمده است. برای تجزیه و تحلیل داده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ و از آمار استنباطی همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده شده و نتایج نشان داده است: بین مشارکت اجتماعی دانش آموزان با ویژگیهای کارآفرینی همبستگی متوسط و معناداری وجود دارد و بین جو مدرسه با ویژگیهای کارآفرینی در دانش آموزان نیز همبستگی متوسط و معناداری وجود دارد. همچنین یافته های رگرسیون حاکی از پیش بینی معنادار مشارکت اجتماعی دانش آموزان و جو سازمانی مدرسه با ویژگیهای کارآفرینی دانش آموزان دارد. در نتیجه نتایج حاصل از این فرضیه مقاله با پژوهش های قبل هم خوانی دارد.

*با توجه به آماره تی برابر با ۲,۲۱۳ که بیشتر از ۱,۹۶ است، نتیجه می گیریم مشارکت مدرسه بر موفقیت تحصیلی نوجوانان در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر معناداری دارد. با توجه به اینکه میزان ضریب استاندارد ۰,۱۹۴ است بنابراین مشارکت مدرسه بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر ضعیفی دارد. افشانی و جنتی فر (۱۳۹۵) در طی پژوهشی به مقایسه میزان مشارکت اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در بین دانش آموزان دبیرستان های دولتی و غیرانتفاعی شهر یزد پرداختند که نتایج زیر حاصل شد مشارکت را نوعی کنش هدفمند در فرآیند تعاملی بین کنشگر و محیط اجتماعی برای نیل به اهداف معین و از پیش تعیین شده، تعریف کرده اند. پژوهش حاضر به مقایسه میزان مشارکت اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در بین دانش آموزان دبیرستان های دولتی و غیرانتفاعی شهر یزد پرداخته است. تحقیق از نوع پیمایشی است و داده ها با ابزار پرسشنامه و با استفاده از ترکیبی از شیوه نمونه گیری طبقه ای و خوشه ای و از میان ۶۴۲ دانش آموز در مدارس دولتی و غیرانتفاعی شهر یزد گردآوری شده است. یافته های تحقیق نشان داد بین مشارکت اجتماعی دانش آموزان مدارس دولتی و مدارس غیرانتفاعی تفاوت معناداری وجود دارد؛ بدین معنا که مشارکت دانش آموزان مدارس دولتی بیش از دانش آموزان مدارس غیرانتفاعی است. همچنین بین متغیرهای میزان استفاده از وسائل ارتباط جمعی، میزان اعتماد اجتماعی، میزان دینداری و میزان انسجام هنجاری با میزان مشارکت اجتماعی دانش آموزان رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد. همچنین بین متغیرهای پایگاه اجتماعی_اقتصادی و میزان بیگانگی اجتماعی با مشارکت اجتماعی نیز رابطه معنادار و معکوسی وجود دارد. بین متغیرهای جنس و تقدیرگرایی با مشارکت اجتماعی رابطه معنی داری مشاهده نشد. با استفاده از واریانس خطی ترکیب متغیرهای مستقل، در مجموع بیش از ۴۱ درصد از تغییرات میزان مشارکت اجتماعی دانش آموزان تبیین گردید. در نتیجه نتایج حاصل از این فرضیه مقاله با پژوهش های قبل هم خوانی دارد.

با توجه به آماره تی برابر با ۸,۴۲۱ که بیشتر از ۱,۹۶ است، نتیجه می گیریم روابط اجتماعی بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر معناداری دارد. با توجه به اینکه میزان ضریب استاندارد ۰,۷۰۳ است بنابراین روابط اجتماعی بر موفقیت تحصیلی نوجوانان متخلف تأثیر قوی دارد هرشبرگر و همکاران^۱ (۲۰۱۸) در طی پژوهشی به بررسی تأثیر روابط اجتماعی و مشارکت مدرسه در موفقیت تحصیلی در نوجوانان متخلف پرداختند که نتایج زیر حاصل شد. نوجوانان مبتلا به بدرفتاری با بسیاری از چالش های پیشرفت و آموزش در مقایسه با همسالان غیرمتمنخصص خود مواجه هستند. تحقیقات نشان می دهد اهمیت روابط اجتماعی در پیشرفت تحصیلی در بین جوانان غیرمتمعارف و تأثیر روابط والدین

¹ Hershberger et al

و همسالان برای موفقیت تحصیلی در جوانان متخلف، از جمله مزایای بالقوه مشارکت مدرسه، نشان می دهد. داده های این مطالعه از اولین موج دوم بررسی ملی کودکان و نوجوانان (NSCAW II)، نمونه ای از ملیت نماینده کودکان درگیر در خدمات محافظت از کودکان در ایالات متحده است. این مطالعه نشان می دهد که ادراکات نوجوانان سوء رفتار با کیفیت ارتباط با والدین و همسالان، پیش بینی موفقیت تحصیلی را به طور قابل توجهی پیش بینی می کند. علاوه بر این، نتایج نشان می دهد که تاثیر مداخله از مشارکت مدرسه بین متغیرهای والدین و همسالان و برخی نتایج حاصل از موفقیت تحصیلی است. در نتیجه نتایج حاصل از این فرضیه مقاله با پژوهش های قبل هم خوانی دارد.

پیشنهادهای

با توجه به نتایج حاصله از تجزیه و تحلیل داده های تحقیق با توجه به فرضیاتی که مورد تایید و عدم تایید قرار گرفتند تا جای امکان پیشنهادهایی مطرح می گردد؟

۱- از آنجائیکه معلمان افراد تاثیر گذاری بر روی دانش آموزان هستند و از آن ها الگو برداری می کنند پیشنهاد می شود معلمان با رفتار خود دانش آموزان را به مشارکت در کلاس ترغیب کنند.

۲- پیشنهاد می شود متصدیان آموزش و پرورش با گنجاندن مطالب درسی با محتوای مشارکت، ه گسترش فرهنگ مشارکت و برقراری روابط اجتماعی در بین دانش آموزان بپردازند.

۳- پیشنهاد می شود یک روز کاری را به دانش آموزان بسپارند تا در نقش مسئولان مدرسه را اداره کنند و در پایان روز به راندمان کاری خود دسترسی داشته باشند.

۴- برای اساس و با توجه به لزوم برطرف کردن موانع و حرکت در راستای ارتقای مسئولیت پذیری دانش آموزان، به وسیله مشارکت دادن آن ها در امور مدرسه، مدیران باید به شناخت و شناسایی ابعاد مشارکت و مسئولیت تلاش جدی کنند. در این راستا توجه به دانش آموزان و مسئولیت آن ها باعث بهبود گرایش مثبت، احساس غرور و بازدهی بیشتر با ایجاد دانش آموزان متعهد و کارا متعهدتر می شود و به عبارت دیگر این دانش آموزان از نقشی که سازمان در زمینه مسئولیت و مشارکت به آن ها داده تا ایفا کنند، حمایت می کنند که این خود موجب این می شود که دانش آموزان به ارتباط اجتماعی و مسئولیت پذیری قوی تر دست پیدا کنند.

۵- پیشنهاد می شود از طریق جذاب سازی و غنی سازی مشارکت دانش آموزان و توجه به نیازهای ارتباطی و معنوی آنان گامی اساسی در جهت افزایش احساس مسئولیت و موفقیت تحصیلی دانش آموزان و کاهش گرایش به تخلف برداشته شود. مثلا مدارس با استفاده از بروشورها، روزنامه های دیواری و... فرهنگ مشارکت را در بین دانش آموزان مدارس رواج دهند.

منابع و مآخذ

- افشانی، سید علیرضا؛ جنتی فر، اکرم؛ مقایسه میزان مشارکت اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در بین دانش آموزان دبیرستان های دولتی و غیرانتفاعی شهر یزد، مجله جامعه شناسی کاربردی، دوره ۲۷، شماره ۳ - شماره پیاپی ۶۳، پاییز ۱۳۹۵، صفحه ۷۳-۹۶
- بیرو، آلن؛ فرهنگ علوم اجتماعی، باقر ساروخانی، تهران، کیهان، ۱۳۷۰، ص ۳۴۴.
- رضایی بایندر، محمدرضا. هویت فردی و فرهنگی در عصر ماهواره و ارتباطات جهانی. فصلنامه پژوهش و سنجش، شماره ۳۱، تابستان ۱۳۸۱.
- سرمده، ز.، بازرگان، ع.، و حجازی، ا.، روش های تحقیق در علوم رفتاری، تهران: نشر آگه. ۱۳۹۴
- شعاری نژاد، علی اکبر؛ فرهنگ علوم رفتاری، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۵، ص ۳۴۵.
- شهبواری، جواد؛ باقر پور، سمیه؛ بررسی رابطه مشارکت اجتماعی دانش آموزان و جو سازمانی مدرسه با ویژگی های کارآفرینی در دانش آموزان سال سوم دبیرستان، محل انتشار: کنفرانس بین المللی رویکردهای نوین در علوم انسانی، سایت سیویلیکا، کد COI مقاله، MAHCONF01_025، ۱۳۹۴.
- طالقانی، محمد؛ محمد نور بخش لنگرودی، محست؛ تأثیر به کار گیری فناوری اطلاعات (IT) بر بهره وری شرکت برق منطقه ای استان گیلان، فصلنامه مدیریت توسعه و تحول ۱۹ (۱۳۹۳) ۶۷-۷۶.
- عبادی، مهدی؛ مفهوم نوجوانی، پژوهشگاه باقر العلوم، ۱۳۹۳.
- عقیلی، سید وحید؛ مظفری، افسانه؛ توکلی، فاطمه؛ بررسی میزان بهره مندی دانشجویان کارشناسی رشته روابط اجتماعی شهر تهران از برنامه های شبکه های رادیویی ایران، مجله مطالعات رسانه ای، سال هفتم، شماره هفدهم، تابستان ۱۳۹۱.
- غفاری، غلامرضا، تبیین عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر مشارکت اجتماعی - اقتصادی سازمان یافته روستاییان، پایان نامه دکتری جامعه شناسی، توسعه، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، ۱۳۸۰.
- فروید، ژولین؛ جامعه شناسی ماکس وبر، عبدالحسین نیک گهر، تهران، رایزن، ۱۳۶۸، ص ۱۳۲.
- مظفری، افسانه؛ نقش وسایل ارتباط جمعی در مشارکت اجتماعی دانشجویان، مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال نهم/شماره اول/زمستان ۱۳۹۵.
- وبر، ماکس؛ اقتصاد و جامعه، عباس منوچهری و دیگران، تهران، مولی، ۱۳۷۴، ص ۳۱
- وبر، ماکس؛ مفاهیم اساسی جامعه شناسی، احمد صدارتی، تهران، مرکز، ۱۳۷۱، ص ۱۹.
- Hershberger, Mary A. Jones, Martin H. The influence of social relationships and school engagement on academic achievement in maltreated adolescents, Journal of Adolescence, Volume 67, August 2018, Pages 98-108
- Midgely, J. (1986) Community Participation, Social Development and the State. London: Methuen.

- Mohammadi Y, Kazemi S, Hajabadi M, Raisoon MR.[The relationship between physiological learning styles, creativity, and academic achievement among students at Birjand University of Medical Sciences during the academic year 2013- 2014]. Mod Care J 2014; 11(4): 275-82. [Persian]
- Roiste, A. Kelly, C. Molcho, M. Gavin, A. and Gabhainn, SN. (2012) "Is School Participation Good for Children? Associations with Health and Wellbeing", *Health Ed*, 112(2): 88-104.
- Raeisoon MR, Mohammadi Y, Abdorazaghnejad M, Sharifzadeh Gh. [An investigation of the relationship between self-concept, self-esteem, and academic achievement of students in the nursing-midwifery faculty in Qaen during 2012-13 academic year]. Mod Care J 2014; 11(3): 236-42. [Persian]
- Silliker, S.A. & Quirk, J.T. (1997) "The Effect of Extracurricular Activity Participation on the Academic Performance of Male and Female High School Student", *Journal of School Counselor*, 44(4): 288-293.